

Kortare ledtider för elnätsutbyggnad (Ei R2023:09)

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ser positivt på de förslag Ei lämnat i sin rapport. Att snabba upp ledtiderna för elnätsutbyggnad är angeläget och nödvändigt för att möjliggöra elektrifiering och grön omställning av industri, transporter och samhälle.

Allmänna synpunkter

SKR framhåller att tiden för att bygga ut de nationella stamnäten måste bli kortare för att garantera elförsörjning i hela landet. Initiativ som kan korta tiden från ansökan till beslut hos berörda myndigheter är därför mycket viktiga. Energimarknadsinspektionen (Ei), Lantmäteriet och mark- och miljödomstolarna måste korta sina handläggningstider inklusive Lantmäteriets kötider. Därtill behöver regler för överklaganden ses över. Det statliga lantmäteriet måste få bättre kapacitet att hantera ärenden om utbyggda ledningar. Regeringen bör avlasta myndigheten genom att låta fler kommuner inrätta egna lantmäterier.

SKR anser att kommuner och regioner behöver medverka i regionala och lokala processer för elnätsutbyggnad för att bidra till ändamålsenliga lösningar. Elnätsföretag och stora användare av energi bör ha kontinuerlig dialog med kommuner och regioner, och i tidiga skeden informera om behov och förändringar. Det är viktigt för att beakta behovet av ledningar och kraftstationer i fysisk planering och vid tilldelning av mark.

SKR har yttrat sig över flera parallella förslag för att snabba på elnätsutbyggnaden. I samband med Klimaträttsutredningen har SKR framhållit betydelsen av tidig dialog med kommuner och andra berörda parter, som villkor för att förenkla kraven på alternativ för ledningens lokalisering och teknikval (SKR Dnr 22/00865). Miljöprövningsutredningens förslag, såsom mer muntlig förberedelse i miljömål, skulle i vissa fall minska tiderna för nätutvecklingsprocesserna, förutsatt tillräckliga resurser för genomförandet (SKR Dnr 22/00863).

Det är mycket positivt att förslagen i Ei:s rapport bedöms kunna korta ledtiderna med en tredjedel och kan genomföras av nätägare och myndigheter utan författningsändringar. Det omfattar mer förutsägbara handläggningstider, tidig och kontinuerlig dialog mellan nätägare, länsstyrelser, Ei och Lantmäteriet, tidigare framtagande av sakägarförteckning inför samråd respektive inför ansökan till Ei, preciserat tillträde till mark för undersökning, parallellställande av koncessionshandläggningen med ledningsrättsprocessen, förenklad delgivning i koncessionsärenden och i ledningsrättsprocessen, modifierad tvåstegsprocess hos Lantmäteriet samt plattform för kunskapsutbyte och vidare lärande.

Även rapportens förslag till författningsändringar är positiva, att Ei:s beslut om medgivande enligt 17 § ledningsrättslagen ska kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och gälla omedelbart samt att instruktionen för Ei utökas till att genom kunskapsutbyte och vidare lärande skapa förutsättningar för en väl planerad och resurseffektiv elnätsutbyggnad samt höja kunskapen om processen för elnätsutbyggnad och elnätsutbyggnadens roll i samhällsutvecklingen hos myndigheter, företag och allmänhet.

SKR instämmer till stor del i behoven att fortsatt utreda frågor om överklaganden av beslut inom nätutvecklingsprocessen med avseende på vem som kan överklaga de olika besluten, antalet instanser och krav på prövningstillstånd samt vem som ska bära rättegångskostnader samt giltighetstiden för tillstånd och dispenser. En sådan översyn bör kunna ta tillvara kunskap från tidigare och pågående utredningar i angränsande frågor.

Förslagen i rapporten tar inte direkt sikte på kommuner och regioner. En tidig och kontinuerlig dialog mellan nätägare och myndigheter kommer dock ställa krav på kommunernas övergripande hantering, deltagande i samråd och remisser, tillståndsprocesser samt expertutlåtanden som ofta kräver konsultinsatser. Både kommuner och regioner arbetar för att främja näringsliv och samtidigt ta hänsyn till andra intressen. Kommunerna behöver komma in tidigt i processen för att kunna påverka ledningsdragning och utformning. Kommuner berörs i sin fysiska planering, exploatering och bygglovshantering för exempelvis ställverk och transformatorstationer. De ansvarar även för att besluta om vissa tillstånd och dispenser för exempelvis strandskydd, upplåtelse av mark samt transporter.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande